

Alex van Schooten

'Kies Arabisch!'

De vestiging Berlage van de Esprit Scholengemeenschap in Amsterdam is één van de 49 scholen voor voortgezet onderwijs waar Arabisch wordt gegeven. Arabisch is een keuzevak in de bovenbouw van mavo, havo en vwo; in de brugklas en tweede klas is het verplicht voor leerlingen met een Arabische achtergrond. Alleen wanneer de ouders dit expliciet aangeven, hoeft hun zoon of dochter het vak niet te volgen. Volgens de docent Arabisch, Hamdy Mighawry, heeft de school hiervoor gekozen omdat men duidelijk wilde maken 'dat het om een serieus vak gaat, een taal die gelijkwaardig is aan de andere vreemde talen.'

Hoewel Arabisch op Nederlandse scholen voor alle leerlingen openstaat, zijn het vooral kinderen met een Arabische achtergrond die het volgen. Zo ook op de Berlage, waar ongeveer een derde van de leerlingen een Arabische achtergrond heeft. De leerlingen die over hun ervaringen vertellen, zijn allemaal van Marokkaanse afkomst. Drie van hen zitten in de tweede klas: Rabia El Haddad (13) is afkomstig uit 2-havo/vwo, terwijl Rajae Redouane (13) en Mustafa Echarouti (14) beiden in 2-mavo zitten.

'Als je op een school komt waar het vak gegeven wordt, word je blij van binnen.'

Over één ding zijn ze het allemaal eens: Arabisch is een belangrijk vak dat veel meer aandacht verdient. 'Sommige Marokkaanse leerlingen willen er niet heen,' vertelt Rabia. 'Die vinden het een stom vak. Maar daar vergissen ze zich een beetje in. Het is wel degelijk een belangrijk vak. Ten eerste is het je moedertaal, ten tweede praat je het thuis en je kun je er wat mee. Arabisch is de vijfde wereldtaal.' Rajae: 'Je hebt weinig scholen in Nederland waar Arabisch gegeven wordt. Als je op een school komt waar je het vak krijgt, word je blij van binnen. Het is mijn eigen taal. Je komt meer achtergronden te weten over hoe je taal is ontstaan. Het is ook belangrijk omdat je ouders er vandaan komen.'

Mooi accent

Mustafa is het helemaal met Rajae eens. 'Het is belangrijk voor me. Ik heb al ongeveer negen jaar Arabisch gehad en ik kan het echt niet laten vallen. Ik krijg elke zaterdag en zondag ook nog les op een

school in Amsterdam-Oost.' Een van de dingen die hij waardeert in de lessen van Hamdy Mighawry is diens uitspraak. 'De meester praat altijd Arabisch tegen ons. Zijn accent is zo mooi. Hij is een Egyptenaar en als Marokkanen Arabisch praten hebben ze een heel ander accent.'

Schrijven en lezen komen aan bod, maar spreekvaardigheid is volgens de leerlingen het belangrijkste onderdeel van het vak. 'We hebben vaak mondeling,' zegt Rajae. 'Een paar weken geleden hadden we de opdracht naar het nieuws te kijken en in het Arabisch op te schrijven wat er gebeurd was. Daar gingen we in de les over praten. De week daarop moesten we iets voorbereiden over dingen die in Nederland zijn, zoals tulpen en hoe ze kaas maken. Dat moet je dan voorlezen voor de klas en dan mogen de leerlingen vragen stellen in het Arabisch.' Rajae, Mustafa en Rabia geven aan dat ze Arabisch straks zeker zullen kiezen. 'Het is ook beter voor je examen,' vertelt Mustafa. 'Als je bijvoorbeeld bij Engels een onvoldoende haalt en je haalt bij Arabisch een acht, dan kan je toch slagen. Sommige Marokkanen laten het vallen en dat vind ik gewoon stom.'

Hoe meer talen, hoe beter

Fatima Ben Salah (19), MiMouna Akhmouch (18) en Sanae Ben Yerrou (20) hebben voor hun vakkenpakket in 5-vwo heel bewust voor Arabisch hebben gekozen. Sanae: 'Het is een leuk vak. Als je op vakantie gaat naar je eigen land en je kent geen Arabisch, dan kun je met niemand praten, want de hele familie praat het.' MiMouna vindt de taal heel bijzonder. 'Voor mij is het zo geheimzinnig dat ik iedere keer nieuwsgieriger word. Vooral literatuur en gedichten vind ik heel leuk. Het klinkt ook heel mooi. Als ik me verveel ga ik weleens Arabische gedichten lezen.' MiMouna ziet ook praktische voordelen. 'Ik kan met mensen praten uit bijvoorbeeld Egypte, Saudi Arabië en Marokko.' Fatima: 'Je kunt later van alles: Arabische les geven, tolken en ook bij maatschappelijk werk heb je talen nodig. Veel oude mensen kunnen geen Nederlands en die hebben in hun dagelijks leven overal tolken nodig. Ook bij de politie en in ziekenhuizen heb je mensen die Arabisch spreken. Uiteindelijk is Arabisch een gewone taal en hoe meer talen je kent hoe beter. Ik denk ook dat Arabisch in Nederland steeds belangrijker wordt. En ik weet nog een voordeel: als je naar de bibliotheek gaat heb je Nederlandse, Arabische, Engelse en Franse boeken. Dus dan kun je van vier talen boeken meenemen.'

Standaard

De leerlingen krijgen les in het Moderne Standaard Arabisch, de formele variant van de taal die in boeken, kranten en op televisie gebruikt wordt. De 'lage' varianten, de nationale dialecten van de diverse Arabische landen, worden gebruikt voor de dagelijkse omgang. Fatima legt uit dat je met MSA in een

vlnr Mustafa, MiMouna, Fatima, Sanae, Rabia, Rajae

groot deel van de Arabische wereld verstaanbaar kunt maken. 'Als een Marokkaan naar Saudi Arabië gaat en hij gaat Standaard Arabisch praten, dan begint de ander dat ook te spreken. Dan kun je elkaar makkelijk verstaan. Als de één zijn dialect spreekt en jij jouw dialect, dan kun je elkaar niet volgen. Dat is net als met een Limburger die met een Amsterdammer praat.'

Omdat de leerlingen die Arabisch volgen verschillende achtergronden hebben, zijn er grote niveaoverschillen in de klas. 'Sommige leerlingen zijn heel goed', vertelt Fatima, 'omdat ze thuis veel Arabisch spreken, Arabisch krijgen in de moskee of net uit Marokko zijn gekomen. Andere leerlingen hebben nog nooit iets aan Arabisch gedaan.' MiMouna: 'In Marokko zitten leerlingen ook al op een verschillend niveau. Sanae heeft in Marokko lang op school gezeten en zij is dus al veel verder.'

'Als je naar de bibliotheek gaat, kun je van vier talen boeken meenemen.'

Veel leerlingen uit Marokko hebben geen Arabische, maar een Berber-achtergrond. Fatima: 'Berber en Arabisch hebben een heel verschillende oorsprong, maar als iemand Berber spreekt en in Marokko woont, dan is het gewoon dat hij ook Marokkaans spreekt. Maar een kind met een Berber-achtergrond dat hier is opgegroeid, spreekt geen Marokkaans, want hij heeft het dan nergens kunnen leren. Arabisch is voor hem een hele nieuwe taal. Voor een Berber is Arabisch net zo moeilijk als voor een Nederlander.'

Veel meer vormen

Arabisch is volgens de leerlingen bepaald geen makkelijke taal. Fatima geeft een voorbeeld: 'Bij het meervoud van zelfstandige naamwoorden zet je er in het Nederlands gewoon een *s* of *en* achter en dan is het klaar. Maar in het Arabisch verandert het hele woord. Bij elk woord is dat verschillend.' Toch heeft ze hier

in de praktijk geen problemen mee. 'Ik ken de regels voor het meervoud niet, maar als ik een zin uitspreek, dan spreek ik het goed uit. Dat komt gewoon vanzelf. Het is net als in het Nederlands met *de* en *het*. Dat kun je ook niet leren.'

Sanae legt uit dat ook de werkwoorden veel meer vormen hebben dan in het Nederlands. 'Je hebt bijvoorbeeld een vorm voor twee mannen, een vorm voor twee vrouwen en voor drie personen of meer is het weer anders. Ook heb je in het enkelvoud een aparte vorm voor mannelijk en vrouwelijk. "Hij loopt" is anders dan "zij loopt".' MiMouna: 'Bij Arabisch moet je grammatica kennen om de woorden te kunnen lezen. Want wij hebben geen echte klinkers. Dat wordt aangegeven door streepjes. Als je één streep verandert, dan verandert de betekenis, de functie, de tijd. Bijvoorbeeld het lijdend voorwerp heeft een bepaald accent, met een rondje. Dan zeg je aan het einde "o". Bij het meewerkend voorwerp klinkt het als een "a". Het lijkt op wiskunde. Je moet een formule weten.'

Geen boeken

De islam speelt voor het vak een ondergeschikte rol, zeggen de drie. 'Het is eigenlijk net als in Marokko,' vertelt MiMouna. 'Bij de lessen Arabisch leer je alleen Arabisch, het lezen van de koran doe je in een andere les.' Fatima: 'Soms als we discussiëren, hebben we het wel over de islam, maar het is een gewoon een onderwerp naast een heleboel andere. Eigenlijk is er geen verschil tussen de andere talen en Arabisch. Je hebt huiswerk en het corrigeren van het huiswerk, discussiëren, brieven schrijven en oefeningen maken.' Toch is er één duidelijk verschil tussen Arabisch en de andere talen: er zijn geen boeken. Er wordt altijd met stencils gewerkt. Fatima: 'Je hebt daardoor niet echt houvast. Elke keer vraag je je af wat we nu weer gaan doen.' Ook zouden de drie graag willen dat er meer dan twee uur les Arabisch per week gegeven wordt. MiMouna pleit voor meer les in grammatica en vaker lezen van gedichten. Wat er nog meer zou mogen veranderen? 'Er wordt altijd een idee gegeven dat Arabisch alleen voor Arabieren is,' stelt Fatima. 'Ik wil graag dat dat anders wordt. Misschien moet er meer reclame voor worden gemaakt. Kies Arabisch!'